

Kirjallinen asiantuntijalausunto aluehallinnon uudistuksesta*Eduskunnan hallintovaliokunnalle*

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta jättää pyynnöstä asiantuntijalausunto valtion aluehallintouudistuksesta. Kainuun liiton puolesta lausun seuraavaa:

Valtion aluehallintouudistus on merkitykseltään suuri suomalaiselle aluekehitykselle ja maakuntien liitoille. Nykyisessä valtion aluehallinnon rakenteessa ELY-keskukset ovat aluekehityksessä kunnallista itsehallintoa edustavien maakuntien tärkein yhteistyökumppani ja vastinorganisaatio alueilla.

Kainuun liitto tukee hallitusohjelman isoa tavoitetta sujuvoittaa muun muassa lupakäytäntöjen prosesseja. Tuon tavoitteen saavuttamiseksi sekä TE-palveluita koskevan uudistuksen yhteisvaikutuksena aluehallinnon uudistus on välttämätön.

Alueellisesta läsnäolosta jää vakava huoli

Kun kyseessä on elinvoiman kehittämiseen liittyvät tehtävät, paikallisten olosuhteiden tunteminen vähintään maakunnittain on valtion aluehallinnossa tärkeää. Aluehallinnon aito läsnäolo on erityisen tärkeää erityisolosuhteiden maakunnissa, kuten itäisessä ja pohjoisessa Suomessa tai rakenteellisista haasteista kärsivissä maakunnissa. Hallituksen esitys jättää kuitenkin huolen valtionhallinnon alueellisen läsnäolon heikkenemisestä uudistuksen myötä.

Kainuun liitto ei hyväksy sitä, että valtakunnallisella virastolla olisi vain viisi alueellista yksikköä, kun nykyinen aluehallintovirastorakenne perustuu kuuteen toimialueeseen. Hallituksen esityksessä yhden toimialueen karsinta tehtäisiin käytännössä yhdistämällä Pohjois-Suomen ja Lapin aluehallintovirastojen toimialueet sekä siihen liittämällä Keski-Pohjanmaan maakunta uudeksi, puoli Suomea kattavaksi toimialueeksi. On merkittävä riski, että valtion lupa- ja valvontaviranomaisen toiminta ja päätöksenteko etääntyy Pohjois-Suomessa muusta maasta poikkeavalla tavalla, mitä ei voi hyväksyä.

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliit
to.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-

tunnus:
2496992-
4

Lainsäädäntö sisältää esitykset myös uusien elinvoimakeskusten toimialueista ja toimipaikoista. Kainuun liitto korostaa, että kaikissa maakunnissa tulee olla toimivallaltaan mahdollisimman yhteneväiset aluehallinnon toimipaikat. Kainuun liitto ei näe mitään syytä säätää elinvoimakeskusten päätoimipaikoista. Toisin kuin hallituksen esityksessä esitetään, yhtä maakuntaa laajempien elinvoimakeskusten toimipaikkojen tulisi olla keskenään tasavertaisia.

Päätoimipaikkastatus määritteli tarpeettomasti esimerkiksi elinvoimakeskuksen ylijohtajan sijaintipaikan ja saattaisi johtaa myös asiantuntijoiden keskittymiseen ylimmän johdon mukana. Tämä ei vastaa koko Suomen edun mukaista elinvoimapolitiikkaa. Päätoimipaikoista säätämisestä pidättäytyminen osoittaisi modernia ja nykyistä tilannetta vastaavaa ajattelua ja toimintatapaa monipaikkaisessa työelämässä.

Asiakastarpeiden huomiointi ei voi toteutua ilman elinvoimakeskusten toiminnan paikallisuuden varmistamista. Valtion aluehallinnon toimijoiden pitää olla läsnä alueilla. Alueen tuntemus ja alueiden erilaisuuden huomiointi edellyttävät monialaista maakunnallista valtion hallintoa. Uudistuksessa pitää varmistaa valtion hallinnon riittävä vuorovaikutteinen läsnäolo kaikissa 18 maakunnassa. Tälle on perusteet aluekehityslaissa.

Lisäksi elinvoimakeskusten resurssien pitää aidosti turvata alueellinen läsnäolo. Keskusten palveluja käyttävien asiakkaiden asiointimatkojen ei tulisi pidentyä hallinnollisen uudistuksen takia.

Lainsäädännössä tulisi selvästi todeta maakuntaohjelmien yksiselitteinen ohjausvaikutus alueella toimiviin viranomaisiin. Elinvoimakeskuksen tulee sitoutua maakuntaohjelman tavoitteisiin ja toteutukseen. Tämä voi toteutua vain, mikäli jokaisessa maakunnassa on toimivaltainen elinvoimakeskus tai toimivaltainen ja tuloksellisen toiminnan mahdollistavalla tavalla resursoitu elinvoimakeskuksen toimipiste.

Valtion aluehallinnon tehtävänjako ei ole linjaka

Valtakunnallisesti keskitettäviä tehtäviä olisi lakiesityksen mukaan elinvoimakeskuksilla runsaasti. Tämä heikentää yksittäisiä elinvoimakeskuksia ja kaventaa niiden luonnetta aidosti monialaisina yksikköinä toimialueillaan. Keskitetyt tehtävät tulisi jakaa mahdollisimman tasapuolisesti maakunnallisten toimipaikkojen kesken. Erikoistumisia ja tehtävien keskittämisiä tulee jatkossa tehdä vain painavin perustein ja säädetysti.

Keskitettyjen tehtävien runsas määrä tekee elinvoimakeskusten tehtävärakenteesta keskenään hyvin erilaisia. Tämä voi heikentää hallitusohjelman tavoitetta vahvoista elinvoimakeskuksista, tai ainakaan

kaikista elinvoimakeskuksista ei tule yhtä vahvoja ja lisäksi niistä tulee asiakasnäkökulmasta vaikeasti hahmotettavia.

Kainuun liitto ei tue ilmasto- ja vesistöasioiden tai patoturvallisuuteen liittyvien erikoistumistehtävien siirtämistä pois nyt perustettavalta Pohjois-Suomen elinvoimakeskukselta. Pohjois-Suomen elinvoimakeskus edustaa suurinta osaa pohjoisen Suomen väestöstä ja sen tulisi olla tehtävärakenteeltaan vahva valtion aluehallinnon yksikkö. Lisäksi osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisen näkökulmasta olisi hyvä, että keskitetyt tehtävät vastaisivat alueen koulutusprofiilia sekä ELY-keskusten jo aiemmin kehittämää asiantuntemusta.

Valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston perustaminen on perustelua erityisesti luvitukseen liittyvien prosessien sujuvoittamiseksi. Esityksen mukaisesti lupa- ja valvontavirastolla olisi kuitenkin sellaisia tehtäviä, joilla olisi vahva alueellinen ulottuvuus – esimerkiksi merkittävä osa aiemmin ELY-keskuksille kuuluneista ympäristövastuualueen tehtävistä. Tämä voi etäännyttää palveluiden saatavuutta yrityksistä ja vaikuttaa negatiivisesti aluetalouteen.

Hallituksen esitys perustuu kaiken kaikkiaan oletukselle, että luvitusprosessit sujuvoituvat valtion aluehallinnon organisaatiota uudistamalla, vaikka todellisuudessa kysymys on pitkälti myös viraston sisäisten prosessien uudistamisesta sekä viraston resurssoinnista.

Valtakunnalliset virastot huolehtivat jatkossa alueellisesta varautumisesta. Viraston nimen viitatessa valtakunnallisuuteen on selvää, että luonteeltaan vahvasti alueellinen tehtävä ei tunnu istuvan sen vastuisiin. Erityisen suuri ristiriita on pohjoisessa, jossa valtakunnallisen viraston toimialue on niin valtavan laaja ja sen geostrateginen merkittävyys jatkuvasti kasvava. Alueellinen varautuminen jää hallituksen esityksessä sisällöllisesti hyvin vajaan, mikä luo tälle tärkeälle valtion aluehallinnon vastuulle muita vastuita heikomman lähtökohdan. Kokonaisturvallisuuden merkityksen koko ajan vahvistuessa tämä on yksi hallituksen esityksen merkittävimpiä puutteita.

ELY-keskusten toiminnassa on perinteisesti korostunut alueellisten olosuhteiden ja paikallisen toimintaympäristön tuntemus. Kainuun liitto pitää riskinä, että alueellisen asiantuntemuksen säilymistä ei ole otettu valtakunnallisen viraston osalta riittävästi huomioon silloin, kun tehtäviä siirretään nykyisiltä ELY-keskuksilta valtakunnalliseen virastoon.

Kainuun liitto esittää, että EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoitustehtävät siirrettäisiin elinvoimakeskuksille seuraavan ohjelmakauden alussa niin, että jokainen keskus kaikki toimipaikkansa aidosti osallistaen vastaisi omista rahoituspäätöksistään.

Yksi uudistuksen suurimmista riskeistä Kainuun ja usean muun maakunnan näkökulmasta liittyy EU:n maaseuturahaston varojen allokaatioon. Tällä hetkellä maaseuturahaston varat allokoidaan ELY-keskuksittain, mikä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tarkoittaa käytännössä maakunnittaista rahoituksen kohdentumista. Hallituksen esitys muuttaa teknisesti kaikki maininnat ELY-keskuksista elinvoimakeskuksiksi, mikä muuttaa radikaalilla tavalla maaseuturahaston varojen kohdentamisen ja laajentaa kohdennuksen maakunnista elinvoimakeskusten kokoisille alueille. Tämä on suuri riski sille, että osa maakunnista menettää merkittävästi maaseuturahaston rahoitusta. Lainsäädäntöön olisikin kirjattava, että maaseuturahaston rahoitustehtävät hoidetaan maakunnittain.

Elinvoimakeskusten toimialaohjaus tulisi jatkossakin usealta ministeriöltä. Tämä uhkaa jatkaa aluehallinnon siiloutumista ja strategisuuden toteutumista yleisesti.

Hallituksen esityksen elinvoimakeskuksia koskevissa tavoitteissa todetaan muun muassa, että elinvoimakeskusten toiminnan on tarkoitus tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä maakuntien liittojen kanssa. Useamman maakunnan muodostamissa elinvoimakeskuksissa tulisi huomioida maakuntien erilaisuus niin, että substanssimäärärahapäätöksissä päätettäisiin maakuntakohtaisista määrärahaikiintiöistä nykyistä käytäntöä laajemmin. Tällä varmistettaisiin määrärahojen tasapuolinen käyttö.

Kajaanissa 8.4.2025

Riikka Pirkkalainen

maakuntajohtaja

Kirjallinen asiantuntijalausunto aluehallinnon uudistuksesta*Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle*

Kainuun liitto kiittää mahdollisuudesta jättää pyynnöstä asiantuntijalausunto valtion aluehallintouudistuksesta. Kainuun liiton puolesta lausun seuraavaa:

Valtion aluehallintouudistus on merkitykseltään suuri suomalaiselle aluekehitykselle ja maakuntien liitoille. Nykyisessä valtion aluehallinnon rakenteessa ELY-keskukset ovat aluekehityksessä kunnallista itsehallintoa edustavien maakuntien tärkein yhteistyökumppani ja vastinorganisaatio alueilla.

Kainuun liitto tukee hallitusohjelman isoa tavoitetta sujuvoittaa muun muassa lupakäytäntöjen prosesseja. Tuon tavoitteen saavuttamiseksi sekä TE-palveluita koskevan uudistuksen yhteisvaikutuksena aluehallinnon uudistus on välttämätön.

Alueellisesta läsnäolosta jää vakava huoli

Kun kyseessä on elinvoiman kehittämiseen liittyvät tehtävät, paikallisten olosuhteiden tunteminen vähintään maakunnittain on valtion aluehallinnossa tärkeää. Aluehallinnon aito läsnäolo on erityisen tärkeää erityisolosuhteiden maakunnissa, kuten itäisessä ja pohjoisessa Suomessa tai rakenteellisista haasteista kärsivissä maakunnissa. Hallituksen esitys jättää kuitenkin huolen valtionhallinnon alueellisen läsnäolon heikkenemisestä uudistuksen myötä.

Kainuun liitto ei hyväksy sitä, että valtakunnallisella virastolla olisi vain viisi alueellista yksikköä, kun nykyinen aluehallintovirastorakenne perustuu kuuteen toimialueeseen. Hallituksen esityksessä yhden toimialueen karsinta tehtäisiin käytännössä yhdistämällä Pohjois-Suomen ja Lapin aluehallintovirastojen toimialueet sekä siihen liittämällä Keski-Pohjanmaan maakunta uudeksi, puoli Suomea kattavaksi toimialueeksi. On merkittävä riski, että valtion lupa- ja valvontaviranomaisen toiminta ja päätöksenteko etääntyy Pohjois-Suomessa muusta maasta poikkeavalla tavalla, mitä ei voi hyväksyä.

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliit
to.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-

tunnus:
2496992-
4

Lainsäädäntö sisältää esitykset myös uusien elinvoimakeskusten toimialueista ja toimipaikoista. Kainuun liitto korostaa, että kaikissa maakunnissa tulee olla toimivallaltaan mahdollisimman yhteneväiset aluehallinnon toimipaikat. Kainuun liitto ei näe mitään syytä säätää elinvoimakeskusten päätoimipaikoista. Toisin kuin hallituksen esityksessä esitetään, yhtä maakuntaa laajempien elinvoimakeskusten toimipaikkojen tulisi olla keskenään tasavertaisia.

Päätoimipaikkastatus määritteli tarpeettomasti esimerkiksi elinvoimakeskuksen ylijohtajan sijaintipaikan ja saattaisi johtaa myös asiantuntijoiden keskittymiseen ylimmän johdon mukana. Tämä ei vastaa koko Suomen edun mukaista elinvoimapolitiikkaa. Päätoimipaikoista säätämisestä pidättäytyminen osoittaisi modernia ja nykyistä tilannetta vastaavaa ajattelua ja toimintatapaa monipaikkaisessa työelämässä.

Asiakastarpeiden huomiointi ei voi toteutua ilman elinvoimakeskusten toiminnan paikallisuuden varmistamista. Valtion aluehallinnon toimijoiden pitää olla läsnä alueilla. Alueen tuntemus ja alueiden erilaisuuden huomiointi edellyttävät monialaista maakunnallista valtion hallintoa. Uudistuksessa pitää varmistaa valtion hallinnon riittävä vuorovaikutteinen läsnäolo kaikissa 18 maakunnassa. Tälle on perusteet aluekehityslaissa.

Lisäksi elinvoimakeskusten resurssien pitää aidosti turvata alueellinen läsnäolo. Keskusten palveluja käyttävien asiakkaiden asiointimatkojen ei tulisi pidentyä hallinnollisen uudistuksen takia.

Lainsäädännössä tulisi selvästi todeta maakuntaohjelmien yksiselitteinen ohjausvaikutus alueella toimiviin viranomaisiin. Elinvoimakeskuksen tulee sitoutua maakuntaohjelman tavoitteisiin ja toteutukseen. Tämä voi toteutua vain, mikäli jokaisessa maakunnassa on toimivaltainen elinvoimakeskus tai toimivaltainen ja tuloksellisen toiminnan mahdollistavalla tavalla resursoitu elinvoimakeskuksen toimipiste.

Valtion aluehallinnon tehtävänjako ei ole linjaka

Valtakunnallisesti keskitettäviä tehtäviä olisi lakiesityksen mukaan elinvoimakeskuksilla runsaasti. Tämä heikentää yksittäisiä elinvoimakeskuksia ja kaventaa niiden luonnetta aidosti monialaisina yksikköinä toimialueillaan. Keskitetyt tehtävät tulisi jakaa mahdollisimman tasapuolisesti maakunnallisten toimipaikkojen kesken. Erikoistumisia ja tehtävien keskittämisiä tulee jatkossa tehdä vain painavin perustein ja säädetysti.

Keskitettyjen tehtävien runsas määrä tekee elinvoimakeskusten tehtävärakenteesta keskenään hyvin erilaisia. Tämä voi heikentää hallitusohjelman tavoitetta vahvoista elinvoimakeskuksista, tai ainakaan

kaikista elinvoimakeskuksista ei tule yhtä vahvoja ja lisäksi niistä tulee asiakasnäkökulmasta vaikeasti hahmotettavia.

Kainuun liitto ei tue ilmasto- ja vesistöasioiden tai patoturvallisuuteen liittyvien erikoistumistehtävien siirtämistä pois nyt perustettavalta Pohjois-Suomen elinvoimakeskukselta. Pohjois-Suomen elinvoimakeskus edustaa suurinta osaa pohjoisen Suomen väestöstä ja sen tulisi olla tehtävärakenteeltaan vahva valtion aluehallinnon yksikkö. Lisäksi osaavan työvoiman saatavuuden turvaamisen näkökulmasta olisi hyvä, että keskitetyt tehtävät vastaisivat alueen koulutusprofiilia sekä ELY-keskusten jo aiemmin kehittämää asiantuntemusta.

Valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston perustaminen on perustelua erityisesti luvitukseen liittyvien prosessien sujuvoittamiseksi. Esityksen mukaisesti lupa- ja valvontavirastolla olisi kuitenkin sellaisia tehtäviä, joilla olisi vahva alueellinen ulottuvuus – esimerkiksi merkittävä osa aiemmin ELY-keskuksille kuuluneista ympäristövastuualueen tehtävistä. Tämä voi etäännyttää palveluiden saatavuutta yrityksistä ja vaikuttaa negatiivisesti aluetalouteen.

Hallituksen esitys perustuu kaiken kaikkiaan oletukselle, että luvitusprosessit sujuvoituvat valtion aluehallinnon organisaatiota uudistamalla, vaikka todellisuudessa kysymys on pitkälti myös viraston sisäisten prosessien uudistamisesta sekä viraston resurssoinnista.

Valtakunnalliset virastot huolehtivat jatkossa alueellisesta varautumisesta. Viraston nimen viitatessa valtakunnallisuuteen on selvää, että luonteeltaan vahvasti alueellinen tehtävä ei tunnu istuvan sen vastuisiin. Erityisen suuri ristiriita on pohjoisessa, jossa valtakunnallisen viraston toimialue on niin valtavan laaja ja sen geostrateginen merkittävyys jatkuvasti kasvava. Alueellinen varautuminen jää hallituksen esityksessä sisällöllisesti hyvin vajaan, mikä luo tälle tärkeälle valtion aluehallinnon vastuulle muita vastuita heikomman lähtökohdan. Kokonaisturvallisuuden merkityksen koko ajan vahvistuessa tämä on yksi hallituksen esityksen merkittävimpiä puutteita.

ELY-keskusten toiminnassa on perinteisesti korostunut alueellisten olosuhteiden ja paikallisen toimintaympäristön tuntemus. Kainuun liitto pitää riskinä, että alueellisen asiantuntemuksen säilymistä ei ole otettu valtakunnallisen viraston osalta riittävästi huomioon silloin, kun tehtäviä siirretään nykyisiltä ELY-keskuksilta valtakunnalliseen virastoon.

Kainuun liitto esittää, että EU:n alue- ja rakennepolitiikan rahastojen rahoitustehtävät siirrettäisiin elinvoimakeskuksille seuraavan ohjelmakauden alussa niin, että jokainen keskus kaikki toimipaikkansa aidosti osallistaen vastaisi omista rahoituspäätöksistään.

Yksi uudistuksen suurimmista riskeistä Kainuun ja usean muun maakunnan näkökulmasta liittyy EU:n maaseuturahaston varojen allokaatioon. Tällä hetkellä maaseuturahaston varat allokoidaan ELY-keskuksittain, mikä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tarkoittaa käytännössä maakunnittaista rahoituksen kohdentumista. Hallituksen esitys muuttaa teknisesti kaikki maininnat ELY-keskuksista elinvoimakeskuksiksi, mikä muuttaa radikaalilla tavalla maaseuturahaston varojen kohdentamisen ja laajentaa kohdennuksen maakunnista elinvoimakeskusten kokoisille alueille. Tämä on suuri riski sille, että osa maakunnista menettää merkittävästi maaseuturahaston rahoitusta. Lainsäädäntöön olisikin kirjattava, että maaseuturahaston rahoitustehtävät hoidetaan maakunnittain.

Elinvoimakeskusten toimialaohjaus tulisi jatkossakin usealta ministeriöltä. Tämä uhkaa jatkaa aluehallinnon siiloutumista ja strategisuuden toteutumista yleisesti.

Hallituksen esityksen elinvoimakeskuksia koskevissa tavoitteissa todetaan muun muassa, että elinvoimakeskusten toiminnan on tarkoitus tukea alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa alueiden kehittämistä yhteistyössä maakuntien liittojen kanssa. Useamman maakunnan muodostamissa elinvoimakeskuksissa tulisi huomioida maakuntien erilaisuus niin, että substanssimäärärahapäätöksissä päätettäisiin maakuntakohtaisista määrärahakiintiöistä nykyistä käytäntöä laajemmin. Tällä varmistettaisiin määrärahojen tasapuolinen käyttö.

Kajaanissa 17.4.2025

Riikka Pirkkalainen

maakuntajohtaja

pvm 14.4.2025
Dnro 81/08.00.00/2025

Väylävirasto
Kirjaamo
kirjaamo@vayla.fi
PL 33
00521 Helsinki

Viite: VÄYLÄ/6671/04.01.01/2023

**LAUSUNTO KONTIOMÄEN RAAKAPUUTERMINAALIN LAAJENNUKSEN
RATASUUNNITELMASTA**

Väylävirasto pyytää Kainuun liiton lausuntoa Kontiomäen raakapuutermiinalin laajennuksen ratasuunnitelmasta. Kontiomäen liikennepaikka on merkittävä tavaraliikenteen solmukohta ja yksi Suomen suurimmista raakapuun kuormauspaikoista. Kontiomäen liikennepaikalta liikennöidään nykytilanteessa henkilöjunia sekä tavarajunia Kajaanin ja Oulun suuntiin. Pesiökylän ja Vuokatin suuntiin on lisäksi säännöllistä tavaraliikennettä. Suunnittelualue alkaa Kajaanin suunnasta ratakilometritä 658+500 ja Paltamon suunnasta ratakilometritä 917+360 päättyen ratakilometrille 661+450 Arolan/Ristijärven suuntaan.

Kontiomäen liikennepaikan kehittämisestä on tehty erillinen selvitys (Väylävirasto 2023), joka on toiminut pohjana ratasuunnitelman aikana laaditulle raiteistolle. Tärkeimmät kehitystoimenpiteet olivat selvityksen mukaan raakapuun kuormauksen toiminnallisuuden parantaminen erityisesti junapituuksia kasvattamalla sekä sujuvoittamalla kuormaus toimintoja ja kunnossapidon toimintaa. Turvallisuutta lisäävinä jatkotoimenpiteinä tunnistettiin valaistuksen parantaminen ja Miesjoen tasoristeyksen poisto. Tavaraliikenteen kannalta tärkeänä pidettiin myös liikennepaikan kapasiteetin varmistamista sivuraiteita pidentämällä sekä tuloja lähtöraiteita lisäämällä. Lisäksi tavaraliikenteen käyttämältä raiteelta R892 etelän suuntaan mahdollistava nopeampi lähtö nähtiin tärkeänä. Pidemmän aikavälin tavoitteena on raakapuun kuormauspaikan suurempi kehittäminen sekä mahdollisuus saapua liikennepaikalle samaan aikaan eri raiteille.

Hankkeen tavoitteena on kehittää elinkeinoelämän kannalta tärkeän ja valtakunnallisesti merkittävän liikennepaikan toimintaa kasvattamalla raakapuunkuormaus kapasiteettia sekä sujuvoittamalla liikennepaikan kunnossapitoa ja liikennöintiä. Lisäksi raakapuun kuormausalueen laajentaminen mahdollistaa tehokkaammat kuljetusketjut raakapuukuljetusten osalta. Kontiomäen raakapuun kuormauspaikan laajennus on suunniteltu toteutettavaksi kolmessa eri vaiheessa, jolloin hankkeen kustannusarvio on 26,72 milj. € (alv 0 %).

Lausunto ratasuunnitelmasta

Kainuun liitto pitää positiivisena, että merkittävää Kontiomäen liikennepaikkaa ja solmukohtaa kehitetään. Ratasuunnitelma on laadittu selkeästi ja siinä on huomioitu Kainuun maakuntakaavat pääosin riittävästi. Kainuun liitto tarkentaa, että Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa uudistetaan ja tavoitteena on sen hyväksymiskäsittely syksyllä 2025.

Kainuun liitto pyytää korjaamaan ratasuunnitelman aineistoihin, että Kainuussa on voimassa kuusi maakuntakaavaa:

- Kainuun maakuntakaava 2020, hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.5.2007 ja Valtioneuvosto on vahvistanut maakuntakaavan 29.4.2009 (valtioneuvoston päätös YM3/5222/2007). Kaava on saanut lainvoiman KHO:n päätöksillä 13.10.2009 ja 20.2.2013.
- Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, hyväksytty maakuntavaltuustossa 19.3.2012 ja se on vahvistettu ympäristöministeriössä 19.7.2013 (ympäristöministeriön päätös YM2/5222/2012). Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyt valitukset 16.2.2015. Lainvoimainen.
- Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, hyväksytty maakuntavaltuustossa 1.12.2014 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 7.3.2016. Lainvoimainen.
- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, hyväksytty maakuntavaltuustossa 30.11.2015 ja vahvistettu ympäristöministeriössä 31.1.2017. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi ympäristöministeriön vahvistuspäätöksestä tehdyn valituksen 21.5.2019. Lainvoimainen.
- Kainuun vaihemaakuntakaava 2030, hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019. Lainvoimainen.
- Kainuun tuulivoimamaakuntakaava 2035, hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.12.2023. Maakuntahallitus on 12.02.2024 (§ 26) päättänyt määrätä maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Muutoksenhakuviranomainen voi kieltää maakuntakaavan hyväksymispäätöksen täytäntöönpanon. Maakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu maakuntakaavan alueeseen kuuluvissa kunnissa, niin kuin kunnalliset ilmoitukset niissä julkaistaan (maankäyttö- ja rakennusasetus 93 §). Kainuun liitto on kuuluttanut maakuntakaavan voimaan tulosta 6.3.2024.

Selvennyksenä Kainuun liitto toteaa, että Kontiomäen raakapuuterminaalien laajennuksen suunnittelussa on tarpeen tunnistaa seuraavat maakuntakaavamerkinnot ja -määräykset:

- Liikenteen yhteistyökäytävä lk, jota koskee suunnittelumääräys
- Taajaman alakeskus a, jotka koskee suunnittelumääräys
- Maa- ja metsätalousvaltaiset alueet M, jota koskee suunnittelumääräys
- Valtakunnallisesti merkittävä maantie/runkoverkko, jota koskee suunnittelumääräys
- Merkittävästi parannettava päärata ja liikennepaikka (Kontiomäki), jota koskee suunnittelumääräys
- Parannettava yhdysrata/sivurata ja liikennepaikka

- Päärata ja liikennepaikka, jota koskee suunnittelumääräys
- Yhdysrata/sivurata ja liikennepaikka
- Logistiikka-alue lo, jota koskee suunnittelumääräys
- Valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue, jota koskee suunnittelumääräys
- Maakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen kohde tai alue, jota koskee suunnittelumääräys
- Luonnonsuojelualue tai -kohde, jota koskee suunnittelumääräys
- Pohjavesialue, jota koskee suunnittelumääräys
- Tuuli- ja rantakerrostuma ge-2, jota koskee suunnittelumääräys
- Turvetuotantoon soveltuva alue tu-1, jota koskee suunnittelumääräys
- Ampumarata ea, jota koskee suunnittelumääräys
- Ampumaradan ohjeellinen melualue me/a, jota koskee suunnittelumääräys

Selvennyksenä Kainuun liitto toteaa, että Kontiomäen raakapuuterminalin laajennukseen liittyvät muun muassa liikenneturvallisuutta, maa-ainesten ottotoimintaa sekä muinaisjäännöksiä ja muuta arkeologista kulttuuriperintöä koskevat koko maakuntakaava-alueen yleiset suunnittelumääräykset.

Kainuun liitto toteaa, että Kontiomäen raakapuuterminalin laajennus on maakuntakaavan mukainen. Kainuun liitolla ei ole muuta lausuttavaa ratasuunnitelmasta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Sanna Nikola-Määttä
ympäristöasiantuntija

15.4.2025

Dnro 76/08.00.02/2025

Kainuun ELY-keskus

kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi

PL 115

87101 Kajaani

Viite: Lausuntopyyntöne 7.3.2025

LAUSUNTO RAKENNUSPERINTÖLAIN MUKAISESTA SUOJELUASIASTA, KAJAANIN SEMINAARI, 205-3-3-5, SATAMAKATU 3 KAJAANI

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Kajaanin seminaaria koskevasta rakennusperintölain mukaisesta suojeluasiasta. Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on 17.12.2024 omasta aloitteestaan ottanut Kajaanin Seminaarin suojeluasian (KAIELY/866/2024) vireille rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010, RakPL) mukaisena asiana.

Rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 11 §:n mukaan, jos valtion omistamien rakennusten suojelua koskevien säännösten nojalla aiemmin suojeltu valtion omistama rakennus luovutetaan toiselle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pantava vireille rakennuksen suojelua koskeva asia. Luovuttajan on ilmoitettava edellä 1 momentissa tarkoitetun rakennuksen luovuttamisesta viivytyksettä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Kohde on luovutettu pois valtion omistuksesta päivämäärällä 15.12.2009. Näin ollen Kainuun elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus on omasta aloitteestaan ottanut vierille Kajaanin kaupungissa kiinteistöllä 205-3-3-5 sijaitsevan rakennetun alueen, ns. Kajaanin Seminaarin alueen rakennusperintölain mukaisena suojeluasiana. Kiinteistön ja rakennusten pääomistaja on Kiinteistö Oy Seminaarin Kampus.

Rakennusperintölain mukainen suojelu, Kajaanin seminaari

Kainuun maakuntakaavassa 2020 (hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.5.2007) on osoitettu mm. Kainuun seminaari rakennussuojelukohde (sr) merkinnällä. Merkinnällä sr on osoitettu rakennussuojelulain nojalla suojeltuja sekä asetuksessa valtion omistamien rakennusten suojelusta (480/1985) tarkoitettuja alueita tai kohteita.

Kainuun maakuntakaavassa 2020 (hyväksytty maakuntavaltuustossa 7.5.2007) ja Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 (hyväksytty maakuntavaltuustossa 16.12.2019) on käsitelty valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä maakuntakaavamerkinnällä "valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde tai alue". Alueiden tarkempi rajausta tapahtuu

Osoite:

Kainuun liitto,
Kauppakatu 1
87100 Kajaani

Sähköposti:

etunimi.sukunimi@kainuunliitto.fi
Kirjaamo 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Laskutus:

Kainuun liitto
003724969924
PL 5016
02066 DOCUSCAN

Y-tunnus:

2496992-4

yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Kainuun maakuntakaavan 2020 valtakunnallisesti arvokkaat kulttuurihistorialliset kohteet perustuvat ympäristöministeriön ja Museoviraston vuoden 1993 julkaisuun ”Rakennettu Kulttuuriympäristö”. Kainuun vaihemaakuntakaavassa 2030 osoitetut muutokset maakuntakaavaan 2020 perustuvat Museoviraston laatimaan inventointiin, joka on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta 1.1.2010 alkaen. Tämä korvasi aiemmin voimassa olleen inventoinnin, valtakunnallisesti merkittävät kulttuurihistorialliset ympäristöt (RKY 1993). Kajaanin seminaari sisältyy RKY inventoinnin (Museovirasto 2009) mukaiseen Kajaaninjoen historialliseen kokonaisuuteen.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa Kajaanin seminaarin suojeluasiasta.

Kainuun liitto

Sanna Schroderus
suunnittelujohtaja

Teppo Törmä
maankäyttöasiantuntija